

[Svend Haugaard.]

et langt større problem end det, som man nu — jeg mener i øvrigt berettiget — søger at løse for de forholdsvis få skoler, som lovforslagene her omfatter.

Jeg er helt klar over, at der er nedsat en kommission, et udvalg, til at ordne sagen og tage hele spørgsmålet op til revision i en større sammenhæng, og det er rigtigt, at det sker, for der er mange ting, som trænger til en revision. Men det sker i hvert tilfælde ikke i denne samling, og mens græsset gror, dør horsemor. Situationen er uholdbar for en lang række skoler, og derfor vil jeg bede om, at disse lovforslag kommer, ikke i lønningsudvalget, men i et særligt udvalg, så der bliver en mulighed for at stille ændringsforslag — eller skal vi sige tillæggsforslag — om en midlertidig ordning til forbedring af disse mange skolars økonomi. Jeg vil her især pege på den mulighed, der ligger i at sætte det i øjeblikket latterlige lille grundtilskud på 2.000-4.000 kr. ganske kendetligt i vejret. Jeg ved, der er almindelig enighed om disse skolars betydning for hele vort samfund, og jeg håber, at velviljen strækker til til en nødvendig og også hurtig forbedring af skolernes økonomi.

Poul Dam: Det er altid sin sag at skulle være ordfører i et anliggende, som i en vis grad kan tænkes at berøre ens egen økonomi, og derfor er det mig en glæde at kunne sige, at dette foreligger ikke i dette tilfælde. Det foreliggende lovforslag om folkehøjskoler og landbrugsskoler vil ikke betyde én øres hjælp til den skole, som jeg er leder af.

Det er en almindelig misforståelse, at lovforslaget vil betyde en almindelig forbedring; man har jo, som det ærede medlem hr. Svend Haugaard også har nævnt, talt om, at nu skulle højskolelærernes lønninger forøges med 15 pct. Noget sådant er der jo slet ikke tale om, og jeg skal nærmere påvise, hvor efter min mening lovforslagets ubestridelige værdi ligger.

Først er det jo helt ubestrideligt, at vore højskoler og de skoler, hvis tilskudsforhold følger højskolerne, har en meget vanskelig økonomisk stilling. Vi har fået nogle likviditetsproblemer i de senere år, som er blevet langt større, end de har været tidligere, bl. a. fordi den begrænsede driftskapital,

som man har haft, slet ikke slår til i den meget større omsætning, som man nødvendigvis må have i vore dage. Det har medført, at adskillige skoler har måttet optage meget dyre kreditter og derigennem fået en betydelig renteudgift, som man jo slet ikke har forudset ved tilskudsordningerne. Økonomien er i det hele taget meget sårbar i den forstand, at der jo i alle de selvejende institutioner ikke er nogen steder at hente pengene, hvis der er underskud et enkelt år. Ganske få uheld — f. eks. at et sommerkursus må aflyses, og der kommer færre penge ind — medfører, at det regnskab, der måske ellers kunne have balanceret, ender med et underskud på 10.000 eller 15.000 kr., som man ikke kan hente noget sted.

Den vanskelige økonomi for disse skoler skyldes slet ikke alene tilskudsordningen. Det vil være helt forkert at forlange, at staten alene skal hjælpe her. Den skyldes bl. a., at skolerne er for tilbageholdende med hensyn til elevbetalingen. Elevbetalingen kunne meget vel sættes betydeligt i vejret, men når man er så tilbageholdende hermed, skyldes det, så vidt jeg kan se, at elevtilskudsordningen ikke er blevet ajourført i adskillige år; man kvier sig af hensyn til visse elevgrupper ved at forhøje elevbetalingen. Det er et forholdsvis indviklet problem, men jeg tror, at en af vejene til at hjælpe skolerne ville være at få en bedre elevtilskudsordning og samtidig en væsentlig højere elevbetaling. Men dertil kommer naturligvis, at tilskudsordningen er forældet; den arbejder med en skoleform og en skoletype, som efterhånden ikke eksisterer mere.

Når det på generalforsamlingen for Foreningen for Højskoler og Landbrugsskoler blev nævnt, at skolerne skulle have en fuldstændig belægning for at kunne klare sig, er det helt rigtigt. Jeg er derimod ikke så enig, når forstander Knud Hansen ved den lejlighed syntes at klage over den hotelvirksomhed, skolerne driver om sommeren.

Som den højtærede minister sagde foreleden i folketingets spørgetid, er der i denne såkaldte hotelvirksomhed en meget vigtig aktivitet; det er et udadrettet arbejde, hvori man fra højskolernes side kommer i forbindelse med nye kredse, og adskillige af disse kursus af den ene eller